Gaat u maar rustig slapen. Minder veiligheid voor meer geld

DOOR DIEUWERTJE KUIJPERS

Het idee achter het opzetten van Veiligheidsregio's (het overhevelen van gemeentelijke brandweertaken naar regionaal niveau) was om met minder belastinggeld door schaalvoordelen een efficiency-slag te slaan. Maar centralisatie staat niet per definitie gelijk aan een efficiencyslag en kan zelfs leiden tot een duurdere en onveiligere leefomgeving.

Drie jaar na de geboorte van de Veiligheidsregio's heeft regio Kennemerland, het meest risicovolle gebied door de aanwezigheid van zware industrie, het havengebied en de luchthaven Schiphol, een begrotingstekort van totaal 5.5 miljoen euro. Dit was niet alleen het gevolg van discutabel financieel beleid. Zo werd een bedrag van 1.2 miljoen verantwoord door de VRK als een 'ongelukkige boekhoudkundige fout'. Dat overkomt allemaal wel eens blijkbaar. Toen de regio aanklopte bij de gemeentes en deze verweten te weinig geld te hebben gegeven, bleek dat liberalen ook op regionaal niveau verdeelt zijn inzake financiële steun. VVD-raadsleden in Beverwijk meenden dat het bestuur zo snel mogelijk diende 'op te hoepelen', op initiatief van de liberalen in Haarlem werd echter een cheque van 860.000 euro uitgeschreven om 'uit de rode cijfers te komen'. Deze rode cijfers zijn mede te verklaren door de excessieve overheadkosten binnen de VRK. Voorbeelden hiervan zijn officierenauto's ter waarde van 50.000,- euro met inparkeersensoren, diverse management assistentes voor één persoon, relatief veel beleidsmedewerkers en salarisadministrateurs die gemiddeld 30% meer verdienen dan salarisadministrateurs elders. De gevolgen van deze organisatiestructuur zijn voelbaar tot in de kazernes door de hele regio: voor het repareren van een brandblusser dient de brandweerman naar loket A te gaan, voor het laten vervangen naar loket B. De door

Dieuwertje Kuijpers.

het ministerie van Binnenlandse Zaken verplichte schuimblusvoertuig ter waarde van 5.5 ton staat ondertussen stil in de kazerne van Velsen: voor uitruk en onderhoud is immers geen geld. Uiteindelijk is, mede door het gebrek aan een eenduidige standpunt van de gemeenteraden, de veiligheid in het geding: in plaats van rigoureus te snijden in de overheadkosten wordt er gesneden in de uitvoering en zullen diverse brandweerposten worden gesloten. De burger die dacht te betalen voor een veiligere leefomgeving betaalt in de praktijk voor overheadkosten.

Voor 'the sake of argument' vertrouwen wij als belastingbetalende burgers even de Veiligheidsregio. Stel, de overheadkosten zijn gerechtvaardigd en er zal inderdaad elders moeten worden bezuinigd: de crux zit in de interpretatie van landelijke wetgeving.

De vrijwillige brandweerposten in Haarlem en Velsen hebben volgens de regio wettelijk gezien geen toegevoegde waarde. In de wet op Veiligheidsregio (art.3.2.1.) staat dat voor de 'opkomsttijd van een eerste ondersteuningseenheid voor hulpverlening' een normtijd geld van 15 minuten. De regio interpreteert dit wetsartikel als een eerste eenheid ter plekke bij een eerste incident. Zij hoeven zich niet in te richten op gelijktijdigheid van incidenten. De facto zou dit betekenen dat iemand die 112 belt met de mededeling dat de keuken, om in vaktermen te spreken, 'in de gloria' staat maar mag hopen dat de lokale brandweereenheid op dat moment niet toevallig een kat uit de boom aan het halen is. De wettelijke normtijden hoeven immers bij gelijktijdige incidenten niet langer te worden gehandhaafd, aldus de regio. Daarnaast is er eveneens een discussie gaande of duiken nog wel onder de wettelijke hulpverleningstaken valt van de brandweer. Wie te water geraakte auto's dan te hulp zou moeten schieten is blijkbaar van latere zorg. Door de intentie van de landelijk vastgestelde wettelijke taken in twijfel te trekken, begeeft men zich op glad ijs. Ter illustratie, het zou hetzelfde zijn wanneer politie Kennemerland zich gaat afvragen of het nog wel nodig is om te surveilleren tijdens de lokale feestweek en alcoholcontroles uit te voeren bij de snelwegen omdat deze dure activiteiten immers niet expliciet omschreven staan in de wet.

Overleg

Veiligheidsregio Kennemerland heeft overleg gepleegd met de andere Veiligheidsregio's in Nederland omtrent het interpreteren van de Wet op Veiligheidsregio's. Dit betekent dat de regio's unilateraal landelijke wetgeving aan het interpreteren zijn. Dit wordt vertaald naar een juridische rechtvaardiging voor het bezuinigingen op de uitvoerende taken. Er is hierbij geen gebruik gemaakt van het inwinnen van juridisch advies via bijvoorbeeld de landsadvocaat of minister Opstelten.

Veiligheidsregio Kennemerland heeft qua bezuinigingsbeleid een voorbeeldfunctie daar andere regio's ook kampen met niet sluitende begrotingen en de ontwikkelingen in Kennemerland nauwlettend zullen volgen. Of deze voorbeeldfunctie naar behoren wordt ingevuld is nog maar de vraag. Dergelijke wijze van visieloos bezuinigen door het vernietigen van menselijk kapitaal (ter illustratie; een ploeg brandweermannen inzetbaar krijgen kost 10 jaar) en het verzaken van een bottom up benadering (bij een brand heeft de burger liever een brandweerman dan een brandweermanager) werken de sanering van een ongezonde organisatiestructuur tegen. Dat deze sanering hard nodig is blijkt wel uit de cijfers die raadsleden en burgemeesters gepresenteerd krijgen: zo wordt er een bezuinigingsbedrag van 65.000 euro meegenomen voor het wegbezuinigen van een brandweervoertuig bij de vrijwilligers maar hetzelfde voertuig blijft in gebruik bij de beroeps, en gaat feitelijk dus niet 'weg'. Waarschijnlijk is dezelfde rekenmachine gebruikt ten tijde van de boekhoudkundige misser van 1.2 miljoen.

Het geld moet uiteindelijk érgens vandaan komen, Veiligheidsregio Kennemerland vindt zelf ook dat er 'zuinig met overheidsgeld' moet worden omgegaan omdat het 'in lijn is met hetgeen burgers van de overheid mogen verwachten'. Verhogen van gemeentebelastingen is onbespreekbaar in deze tijd maar de rekening komt niet linksom, maar rechtsom op het bordje van de nietsvermoedende belastingbetaler. Daarnaast zijn diezelfde burgers en bedrijven sinds vorige week, wanneer het automatische brandalarm afgaat, zelf verantwoordelijk voor het controleren en eventueel bestrijden van een beginnende brand. Kostenplaatje van de gemiddelde BHV opleiding: 400,- euro per persoon. Een tip voor noodlijdende midden- en kleinbedrijven: er zijn ook online cursussen mogelijk voor 40 euro. Kwestie van schaalvoordeel.

Dieuwertje Kuijpers is wetenschappelijk medewerker van de Teldersstichting in Den Haag, het onafhankelijke wetenschappelijke bureau ten behoeve van het liberalisme, gelieerd aan de VVD.